

Оксана КУШНІР
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
ім. В. Гнатюка

УДК 070: 316.73

Поетична палітра журналу „Дукля“ (Словаччина, 1953-2004)

У публікації окреслено ідейно-тематичну і жанрово-стильову еволюцію поезії у журналі „Дукля“. Основні типологічні ознаки поетичних творів часопису виділено відповідно до провідних тенденцій півстолітнього розвитку українського літературного процесу у Чехо-Словаччині.

Ключові слова: поезія, ліричний герой, жанрове розмаїття, художня образність, версифікаційна техніка.

Журнал „Дукля“ як орган Української філії ССП протягом п'ятдесяти років виступав ареною розвитку літератури українців Чехо-Словаччини. На його сторінках розроблялися й активно впроваджувалися в художню практику провідні тенденції літературної творчості Пряшівщини другої половини ХХ ст.

Основу видання становили поетичні, прозові, драматичні твори пряшівців, українських радянських авторів та переклади іншомовних текстів. Вони засвідчили неоднорідний і нерівнозначний процес, позначений розмаїттям тематики, сміливим експериментуванням у галузі художнього моделювання дійсності, активними жанрово-стильовими пошуками.

Виділяючи тенденції півстолітнього розвитку художньої літератури журналу „Дукля“, докладніше зупинимося на періоді кінця 50-х – протягом 60-х років, оскільки саме тоді художня практика словацьких українців найкраще реалізувала теоретичні вимоги і навіть стимулювала літературознавчу думку.

Провідне місце у тематично розмаїтій і різножанровій літературній продукції журналу „Дукля“ займає поезія. Властивість цього роду словесності – відбивати окремі явища реальності крізь призму безпосереднього осягання і переживання – зумовлювала звернення письменників до віршованих жанрів з метою оперативного реагування на події довкілля. Майже всі пряшівські автори розпочинали свою творчість із лірики.

Тому поетичний доробок видання за п'ятдесят років охоплює тексти різнотипної образності й версифікаційної майстерності.

Мета цієї статті: охарактеризувати основні ідейно-тематичні і жанрово-стильові групи поетичних творів у журналі “Дукля” відповідно до суспільно-політичних і культурно-естетичних умов розвитку словесності прясівських українців.

Методологічну основу для вивчення обраної проблеми формують праці з історії прясівського письменства. Так, у колективній монографії “Література чехословацьких українців (1945–1967). Проблеми й перспективи” [7] Ю. Бача [1], І. Мацинський [8], В. Хома [12], А. Червеняк [13] з'ясували історичні передумови повоєнного рівня розвитку місцевої словесності, окреслили діапазон тематичного і жанрово-стильового втілення творчих пошуків провідних авторів, у тому числі поетів. Суттєвим джерелом *стали праці:* Ю. Бачі “З історії української літератури Закарпаття та Чехо-Словаччини” [2], у котрій автор розглядав літературу Закарпаття та Чехо-Словаччини через призму умов та обставин, в яких проходило культурно-національне утвердження русинів із середини ХІХ до кінця ХХ століття; Ф. Ковача, який окреслив змістовий та рідше формальний рівні української поезії в Чехо-Словаччині [5]; М. Романа, у полі зору якого – формально-змістовий аналіз української літератури Прясівщини після 1945 р. [11], окремі постаті в культурно-літературному житті словацьких українців [10]. Варто відзначити огляд сорокалітньої історії української літератури у Чехо-Словаччині, зроблений Д. Павличком [9], та аналіз післявоєнної прясівської поезії, здійснений З. Генік-Березовською [3]. Автори наголошували передусім на формуванні “життєвого стилю” місцевого письменства, який створювався на ґрунті переосмислення власних культурних традицій та в контексті інтелектуального й емоційного зближення з чехо-словацьким та загальноукраїнським духовним світом. У становищі посередника на шляху міжнародних літературних контактів художнє слово прясівчан плекало свій неповторний досвід через збагачення тематичного діапазону, своєрідність конфліктів, характерів, мовностилістичних рис.

Із ретроспективного погляду на українську літературу Словаччини можна говорити про помітну, хоча й повільну, еволюцію поетичного бачення світу і його формальної текстуалізації на сторінках часопису [3, с. 328]. Протягом перших трьох років журнальну поезію репрезентували передусім Ф. Лазорик (“*Майська пісня*”. – 1953. – № 3. – С. 62; “*Нам жовтневе сонце світить*”, “*Пісня артільник-16*”, “*Славне десятиліття*”. – 1954. – № 3–4. – С. 17–23; “*У Москві*”, “*Перемога правди*”. – 1955. – № 2. – С. 73–76) та І. Мацинський (“*Токаїцьке весілля*”. – 1954. – № 3–4. – С. 44–49; “*Гей, Бескиде!*”, “*Наша мова*”, “*Ми стоїм, як тес гілля...*” – 1955. – № 1. – С. 61–68; “*Народи-брати*”, “*Великий шлях*”, “*Першотравень*”, “*Далеко від Москви*”, “*Непроспівана пісня*”, “*Три зустрічі*”. – 1955. – № 2. – С. 43–52). Вони писали в дусі традицій О. Духновича, І. Павловича, І. Франка, Т. Шевченка і відповідно до вимог своєї епохи, до тогочасного розуміння літератури як художнього відображення культурних і політичних подій. У їхніх творах відчувається відгомін воєнних подій, загальне оп'яніння перемогою; змістова фактура зводиться до уславлення рідних Бескидів, щасливого й заможного життя, дружби народів [6, с. 268]. Подібна запрограмована поезія створювалася в річищі культівського арсеналу тем і художніх засобів. Догматичну декларативність, дидактизм письменники проголошували в добре відшліфованих формах силабо-тонічного віршування (частіше ямб і хорей) зі збитими римами, в образах-штампах, перейнятих у радянських авторів чи з народної творчості, риторикою, переповненою епатажу, гіперболічних зворотів. Так, у поемі Ф. Лазорика “*Славне десятиліття*” читаємо:

Наша юна Батьківщина

Квітне, наче молодія:

По-новому б'ється серце,

Творчий запал красить лиця [4. – 1954. – № 3–4. – С. 22].

Наприкінці 50-х років ХХ століття поетичний дискурс альманаху “Дукля” поповнили Ю. Бача, В. Гайний, І. Галайда, Й. Збіглей, С. Макара, Й. Шелепець. Вони по-різному освоювали художнє мислення, модифікуючи віршовані рядки. Творчість представників так званого середнього покоління місцевої поезії [4. – 1962. – № 4. – С. 45] стимулювала й уявляла процес диференціації поетичних прийомів, стилю, тематики, підходів до життя. Протягом десятиліття автори увиразнювали своє творче обличчя, майже всі виростаючи з культурівської атмосфери. Тому не раз публікували в альманасі співанкову політичну лірику чи стилізації під народну пісню, шукаючи при цьому індивідуальні способи поетичного вияву.

Твори В. Гайного (“Токайку”. – 1961. – № 4. – С. 34; “По новому розцвіла околиця”. – 1962. – № 1. – С. 39; “Життя уже таке”. – 1963. – № 3. – С. 87), опубліковані в той час у “Дуклі”, найвиразніше представляють подібний культурівський формально-тематичний діапазон, тому не засвідчили бодай проблесків поетичного таланту автора і не вплинули на розвиток місцевого віршованого мистецтва.

С. Макара, продукуючи хвальні оди, віршовані декларації, паралельно друкував вірші про любов, природу, прагнення до справедливості, добра і щастя (“Історія двох дубів”. – 1960. – № 3. – С. 6–12; “Вістка”. – 1961. – № 1. – С. 39; “Море і любов”, “Море і гніт”. – 1962. – № 2. – С. 46; “Людині”, “Друзю цигану”, “Дружині”. – 1964. – № 1. – С. 20–21; “В Карнатах”. – 1966. – № 2. – С. 50; “Чоботи”. – 1966. – № 4. – С. 49; “Неспокій”. – 1967. – № 1. – С. 2; “Із циклу Італія”. – 1969. – № 5. – С. 9–10). У цих творах крізь призму загальників пробивалася все-таки людська душа, філософський погляд на життя, постаючи у багатозначності слова, метафоричності образів:

*Лежимо кинуті на сміття...
(Знаємо: все має початок і кінець!),
Але чому до нас тепер лише кожний копне?
(Болить найбільше те, що часто це бувають
Такі самі чоботи, якими ми були колись,
Лише ще необношені, трохи краці!)
Лежимо кинуті на сміття,
І плачемо... [“Чоботи”. – 4. – 1966. – № 4. – С. 49].*

Своєрідною кульмінацією тогочасних формальних експериментів С. Макари стали його “фігурні вірші” (“Ніч у Відні” та “Живемо тільки раз” (1969. – № 6. – С. 26–27). Незвична для місцевих читачів авангардна форма поезії сприяла осмисленню важливих соціальних і моральних проблем, які піднімав автор.

Тенденцію до індивідуалізації літературного процесу можна простежити у журнальній поезії багатьох авторів. Зокрема, Ю. Бача формувався як гострий публіцист традиційних версифікаційних форм, з чітко вираженою полемічністю, діалектичним осмисленням соціального, національного, інтимного життя людини (“Пісень би нам!..”, “Мамині сльози”, “Моя дружина”. – 1958. – № 2. – С. 9–11; “Приїлись війни і страхи”. – 1963. – № 4. – С. 5; “Репортаж про мамі нашого села”, “Чому..?”, “Я–ні!”, “Повір!” – 1965. – № 1. – С. 21–25).

І. Галайда заявив себе як поет-експресіоніст, особливо в україномовних віршах часопису 60-х років (“До синіх берегів...”, “Я не романтик”. – 1964. – № 1. – С. 9, 95; “Батькові”. – 1965. – № 3. – С. 36; “Куряча холера”, “У нас в Шелепівцях”, “Черешнева гілка”. – 1966. – № 1. – С. 37–40). Він відтворював зовнішні реалії крізь призму суб’єктивного світобачення, ставив у центр творчого мислення власне “Я”, яке бурхливо реагувало на суспільні й моральні катаклізми. Звідси випливає поєднання у його художньому світі яскравої емоційності, вираженої символами, гіперболами, контрастністю барв, та спроб інтелектуальної заглибленості у суть явищ, на що натякала фрагментарність письма:

*Хто скаже про них всю правду?
Кого ця правда вже тепер болить,
крім власних рук,
Коли поети лижуть барву
Жіночого волосся
І блюють, і п'ють, мов сірий дрюк, упавши на колосся
Смачного хліба твоєї доброти?..*
[“Батькові”. – 4. – 1965. – № 3. – С. 36].

З емоційно спокійним, хрестоматійним гладкописом виступив у журналі на стику 50–60-х років ХХ століття Й. Шелепець. У цілому оптимістичні, змістовно й формально прості, ритмічно наспівні тексти свідчили про формування широкого діапазону модальності і жанрового розмаїття авторських артикуляцій: екзальтованих заяв, пафосних од і поصات, іронії, скептицизму при викритті моральних і соціальних вад, філософічних рефлексій (“*Нова вихова*”. – 1959. – № 2. – С. 17; “*На варті*”. – 1960. – № 3. – С. 14; “*Україні*”, “*Карпати*”. – 1961. – № 4. – С. 16–17).

У контексті нових тенденцій увиразнювався певний ренесанс у творчості досвідчених місцевих літераторів І. Мацинського та Ф. Лазорика [13, с. 58]. Тематика їхніх віршів в основному фокусувалася на любові до рідного краю, відданості партії, на повазі до людей праці, а відтак і ненависті до гнобителів. Зокрема, І. Мацинський паралельно друкував на шпальтах видання пейзажні замальовки, посвяти, елегійні вірші, роздуми про актуальні соціальні й національні проблеми (“*Грязюка*”. – 1960. – № 1. – С. 4; “*Дві розмови з лісом*”. – 1961. – № 4. – С. 9–10; “*Навали гір*”, “*Чи знаєте ви...*” – 1962. – № 1. – С. 7, 8; “*Д.В. Павличкові*”, “*Ю.Ю. Костюку*”, “*Вогнище*” (О. Новицькому). – 1962. – № 2. – С. 7–8; “*Коли б стежки були книжками...*” (М. Шмайді). – 1962. – № 3. – С. 33; “*Було, хлопчиськом я у поле гнав корів...*” – 1962. – № 2. – С. 9; “*Думки і рими*”. – 1961. – № 3. – С. 36–39). У них крізь помірну стриманість і виразну структурованість пробивалися глибокі філософські рефлексії:

*Земля також уміє говорити;
говорить ліс, говорить річка, став,
стокротка й бук, і вільхи, і рокити...
Якби не вмiли – з чого б я писав?
Говорить все, лиш треба розуміти*

[“Навали гір”. – 4. – 1962. – № 1. – С. 7].

Ф. Лазорик розширював діапазон свого світосприймання ліризмом поезій у прозі, шляхом майстерного орнаментування спогадами, збагачуючи свою версифікаційну техніку модерними прийомами.

З-поміж пражівських поетів-шістдесятників найвиразніше порушував традиційність тем і форм Й. Збіглей, за що А. Червенияк назвав його автором “модерних” інтелектуальних віршів [4. – 1963. – № 4. – С. 79]. Оpubліковані в журналі ліричні мініатюри (“*Срібні мотиви*”. – 1964. – № 4. – С. 10–11; “*Поема про старість*”. – 1963. – № 4. – С. 15–19; “*Весняний задум*”, “*Осінь мудрість*”. – 1965. – № 4. – С. 4–6), схоплюючи миттєві переживання, суб’єктивізоване світовідчуття, акумулюючи вічні цінності й індивідуальні мрії, бажання, розкривали суть життя, яку автор шукав для себе і свого покоління.

Діалектичне мислення поета, внутрішня конфліктність, спроби синтезу ліричності й філософічності виражалися в гострих антитезах (*я той раб – я борець, рабство мрій – дійсність мети*), ускладненій образності (*рана від насмішки, Земля грудьми глини підіймає віру і пшеницю*), символіці (*птах Шахиризади*), експресивній тональності, а намагання логізувати враження від дійсності зумовлювало прозорість композиції, лако-

нічність мовлення [5, с. 46]. Таку “оксиморонну” єдність, що несла глибокий смисловий підтекст, Й. Збіглю вдалося передавати білим віршем.

Зв’язок із загальноукраїнською словесністю того часу найчіткіше простежується у віршах В. Гостиняка (*“Пісня інваліда”*. – 1962. – № 4. – С. 64–65; *“Станції”*, *“Один день в театрі життя”*, *“Літній вечір”*, *“Убориця”*, *“Автопортрет з очима битої собаки”*. – 1964. – № 2. – С. 5–8; *“Гравюра”*. – 1966. – № 4. – С. 51; *“Між двома моментами читання”*. – 1968. – № 1. – С. 64) – “сучасних за змістом і формою”, які, за словами О. Зілинського, спричинили справжню “революцію смаку й художніх ідеалів” [4. – 1966. – № 1. – С. 40]. Усвідомлюючи розбіжність декларованих заяв і реальності, письменник шукав несфальшовану правду життя, викривав морально-етичну деградацію частини свого покоління і пробував, керуючись вищими цінностями й особистим досвідом, сформулювати для нього духовні ідеали, носієм і глашатаєм яких виступав ліричний герой-інтелектуал, який втілював певну світоглядну концепцію та філософські принципи.

Привабливість Гостинякової поезії не в епатажності, багатослівності, а в мовчазній задумі, що “виражала світ в його найосновнішому, найправдивішому вигляді” [3, с. 336], втілюючись у метафоричних образах. Метафора у нього поступово ставала не просто художнім засобом, а способом порозуміння зі світом, що породжувало влучні, навіть афористичні конструкції, доволі складні, навіть химерні, словесні вигадки:

*Обличчя кішкою мені подряпав вітер,
А пальці ніг – щеняток десять –
Тремтять, теплом покинуті, у будочках черевиків.
Отак востаю у зимовий вечір:
Подряпаний твоїм байдужжям й вітром,
Одягнений у плац німого плачу*

[*“Автопортрет з очима...”*. – 4. – 1964. – № 2. – С. 8].

Новаторські тенденції Й. Збіглю, С. Гостиняка допомагали молодій генерації пражівських поетів чіткіше окреслювати свої естетичні та етичні ідеали. Уже в 60-х роках ХХ ст. автори-початківці М. Дробняк (*“Стежкою мільйонів років”*. – 1964. – № 1. – С. 21–22; *“Дорога”*, *“Ходім зі мною...”*. – 1965. – № 4. – С. 18; *“Ніччю”*. – 1966. – № 2. – С. 54–55; *“Вимерзлі ягоди радості”*. – 1969. – № 6. – С. 17–18), М. Немет (*“Сповідь”*, *“Груба неотесана дошка”*. – 1966. – № 1. – С. 52; *“Казка про білого коня”*. – 1966. – № 4. – С. 45–46; *“Потім зістанеш тільки ти...”*, *“Світло”*, *“Ти кажеш”*, *“Відвертість”*, *“Казка про весну”*, *“Стриптиз”*. – 1967. – № 2. – С. 18–21), а за ними – М. Гиряк (*“Терцини борні”*. – 1966. – № 3. – С. 3, *“Доли”*, *“Над чашкою чорної кави”*. – 1967. – № 1. – С. 20), М. Бобак (*“Смукоток радіє людям”*. – 1969. – № 4. – С. 7; *“Вірші”*. – 1969. – № 5. – С. 39; *“Казка про Юдіт”*, *“Казка про сон”*. – 1969. – № 6. – С. 62) утверджували на сторінках журналу нову концепцію життя, нове розуміння моралі й гуманності, яке втілювали у неklasичних формах, свіжих образах, оригінальних художніх прийомах і засобах. Орієнтуючи свої творчі ідеали на чеську та словацьку модерну поезію, а також на авангардні тенденції української словесності 20-х – початку 30-х років ХХ ст., вони намагалися синтезувати досягнення цих літератур для місцевого віршованого мистецтва. Новатори прагнули схоплювати життя в усіх його суперечностях і конфліктах, тому зосереджувалися на дрібних спостереженнях і настроях, на власних рефлексіях стосунків зі світом, сягаючи внутрішніх духовних процесів.

Часопис “Дукля” протягом 60-х років минулого століття вивів на україномовну сцену Пражівщини тих її представників, які зуміли включити місцеве віршоване слово у чехо-словацький та загальноукраїнський контекст. Народжена тоді художня енергія жила творчі стремління словацьких українців протягом наступних трьох десятиліть. Пети-шістдесятники, а також тодішні початківці розширювали коло своїх письменниць-

ких інтересів, поглиблювали підхід до життєвого матеріалу, збагачували тематичний і формальний діапазон, образні виміри творів, працювали над удосконаленням віршової техніки – творили поетичну культуру українських літераторів Чехо-Словаччини, сформовану своєрідною духовною атмосферою на перехресті місцевої словацької, чеської та загальноукраїнської культур.

Протягом 70–90-х років когорту поетів журналу поповнили постаті В. Конопелця, С. Сухого, Ганни Коцур, Марусі Няхай, Лесі Ярмак, тексти яких гідно представили місцеве віршоване слово на світовій арені.

Своєрідним феноменом можна вважати у часописі жіночу лірику. Журнальна творчість Марусі Няхай розпочалася ще на хвилях становлення модерних літературних тенденцій, а після тривалої перерви продовжилася з моменту їх ренесансного утвердження (*“Пустили вітамі”, “Врізуються тони”, “Зустрілись ми”, “Свічка горіла”*. – 1970. – № 5. – С. 35; *“Добірка віршів”*. – 1973. – № 4. – С. 19–20; *“Золоті черевички”, “Шукаю тебе”, “Ти знову приходиш”, “Східці вірша”, “І сон мій твій”*. – 1980. – № 5. – С. 16–17; *“Вечірні етюди”, “Готель”, “Кругом день біситься”*. – 1988. – № 3. – С. 4–5; *“Місто настроїлось провесною”, “На другий бік”, “Жовта спрага”*. – 1990. – С. 5–7; *“Гордіїв вузол”, “Мій рід століття перескочив”*. – 1995. – № 6. – С. 4–5). Чутливість авторки до змін у доквіллі втілилася у тематичному розмаїтті поезій, яке охопило любовні сентенції, ліричне захоплення природою, інтелектуальне осягнення науково-технічних винаходів, філософське осмислення світу і людини. У центрі уваги поетеси – психологія міського жителя, почуття жінки, які вона черпала з природи, мистецтва, в інших людей, родової пам’яті, історії народу:

*Бабуся – альфа і омега
людської доброти
у мене вклала
блакить і свої вершини
Далі мені йти
по пам’яті мого роду
любити одчайдушно
і негучно слід оставити
як притаманне жінкам
мого роду [“Мій рід...”*. – 4. – 1995. – № 6. – С. 4–5].

Прислухаючись до внутрішнього голосу, Маруся Няхай створювала верлібром оригінальний художній світ, сповнений суперечностей, лірико-медитативних образів, асоціативних переходів.

Подібну історію пережили твори Ганни Коцур, які вперше були опубліковані у “Дуклі” 1970 р., а вдруге – майже після двадцятилітньої перерви (*“Щастя”, “Повернення перше”, “А сліди залишаються”, “Спалах”*. – 1970. – № 3. – С. 6–7; *“Наша пісня”, “Кринички”*. – 1989. – № 3. – С. 1; *“Поклик”, “Туга”, “Поезія”, “Прелюдія”*. – 1990. – № 3. – С. 6–8; *“Втома”, “Печаль”, “Каяття”, “Урадості бувають очі сині”, “Спогад”*. – 1991. – № 2. – С. 5–8). Лірико-рефлексійні мініатюри Ганни Коцур та її соратниці Лесі Ярмак (*“Здається, я стара і зовсім сива”*. – 1976. – № 6. – С. 6–7; *“Неспокій”, “Мама”, “Любителям добробуту”, “Не плачемо, у нас немає сліз”*. – 1984. – № 5. – С. 14–16; *“Не зупиняйся!”* – 1985. – № 4. – С. 1–4) мали різну інтонаційну спрямованість, стильову тональність, індивідуальних ліричних героїнь з їх власними духовними інтенціями, проте однаково апелювали до внутрішнього світу людини, де закорінювалася справжня сутність взаємин із навколишнім світом.

Своєрідним іспитом віршованої майстерності для усіх авторів часопису “Дукля” був ліричний сонет. Вершиною їх строфічних пошуків стали вінки сонетів І. Мацинсько-

го (“Вогнедзвін”. – 1978. – № 3. – С. 12–16; “Кичерні вершини”. – 1979. – № 6 – С. 5–10; “Поема про першу пару рук”. – 1980. – № 3. – С. 17–24; “Філофтімія”. – 1981. – № 3. – С. 9–14; “Легенда про Івана Франка”. – 1983. – № 2. – С. 12–17; “Тарас Шевченко”. – 1984. – № 2. – С. 1–6), які засвідчили поетичну зрілість автора. Взявши за основу класичний жанр, він значно розширив його межі. Багатоплановість тематики сприяла осягненню складності буття, людини, творчості крізь призму переживань ліричного героя, які передають діалектичну сутність світу. Глибину філософських узагальнень І. Мацинський передав образною мовою, в якій поєдналися медитативне мислення, публіцистична гострота, лірична стихія та елегійна тональність:

Що нині віри несе безпомилково?

З дитинства знані поле, ліс і яр:

гірського краю неповторний дар

в самім собі стояти загадково!

Проїшли віки потоком бурних хмар,

а все стоїть і мріє фіалково:

про що, не знаю, та синівське слово

вплітаю теж у цей одвічний чар!

Авжеж, живий я в образі твогому,

земна відрадо вузеньких долин,

прудких бистрин і кичерних вершин!

Сонета карби люблять слухну тему,

і тема ця – знайомий рідний край –

поляні і кичер голубий розмай!

[“Кичерні вершини”. – 4. – 1979. – № 6. – С. 10].

Дотримуючись канонічних норм сонетного вінка, І. Мацинський створив монолітні художні структури, в яких кожен рядок конденсував глибоку думку. Водночас поет по своєму модифікував сонетну техніку: першим рядком наступного сонета у вінку виступав не останній рядок попереднього, як у класичному 15-сонетному вінку, а передостанній. Крім того, всупереч традиції, кожен рядок вірша-магістралі (15-го вірша) почергово ставав початковим рядком усіх чотирнадцяти сонетів. Автор поєднав в одному вінку ліричне з епічним (“Тарас Шевченко”), жанри сонета й легенди (“Легенда про Івана Франка”), поеми (“Поема про першу пару рук”).

Поетичний доробок журналу “Дукля” увібрав основні тенденції півстолітнього розвитку культури Пряшівщини, втіливши еволюцію художнього світобачення від співанкової політичної лірики, стилізованої під народну пісню, до модерних текстів із виразним заглибленням у психологію особистості. Поезія часопису репрезентувала процес диференціації ідейно-тематичних горизонтів та формально-стильових уподобань. На його сторінках паралельно друкувалися твори виразного громадянського звучання, філософські медитації, пейзажна лірика й інтимно-особистісні концепти.

Часопис 60-х років ХХ ст. формував новий тип ліричного героя-інтелектуала, який утілював виразну філософсько-світоглядну концепцію (С. Гостиняк, М. Дробняк, Й. Збіглей, С. Макара, М. Немет), збагатив й урізноманітнив діапазон журнальної поезії: жанрове розмаїття (політичні заяви, оди, панегірики, поеми, пісні, елегії, сонети, медитації, рефлексії, поезії в прозі); художню образність (метафоричність, символіка, філософічність); версифікаційну техніку (ускладнення ритміки, апробація модерних віршованих прийомів).

Багатство поетичного світу журналу “Дукля” визначає спрямованість і перспективу майбутніх наукових пошуків журналістикознавців та філологів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бача Ю. Проза / Ю. Бача // Література чехословацьких українців (1945–1967). Проблеми й перспективи. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1968. – С. 60–80.
2. Бача Ю. З історії української літератури Закарпаття та Чехо-Словаччини / Ю. Бача. – Presov : Filozoficka Fakulta Presovskej Univerzity, 1998. – 277 с.
3. Генік-Березовська З. Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм / З. Генік-Березовська; пер. з чес. Г. Сиваченко. – К. : Гелікон, 2000. – 368 с.
4. Дукля. – Пряшів (Словаччина), 1953. – 2004.
5. Ковач Ф. Слово про поезію та поетів : літерат.-критич. нариси / Ф. Ковач. – Пряшів : Вид-во ЦК КСУТ ЧССР, 1978. – 180 с.
6. Ковач Ф. Трибуна літературного життя (До 30-річчя журналу “Дукля”) / Ф. Ковач // Діалоги. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1988. – С. 262–276.
7. Література чехословацьких українців (1945–1967). Проблеми й перспективи. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1988. – 128 с.
8. Мацинський І. Історичні передумови / І. Мацинський // Література чехословацьких українців (1945–1967). Проблеми й перспективи. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1988. – С. 7–27.
9. Павличко Д. “Карпатська замана” / Д. Павличко // Карпатська замана : Зб. тв. укр. письменників Чехословаччини; [упоряд.: Ф. Ковач, О. Мишанич, М. Роман]. – К. : Рад. письменник, 1989. – С. 5–18.
10. Роман М. Федір Лазорик. Життя і творчість (Літературно-критичний нарис) / М. Роман; [відп. ред. І. Мацинський]. – Пряшів : Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1974. – 224 с.
11. Роман М. Шляхи літератури українців Чехословаччини після 1945 р. / М. Роман; [відп. ред. І. Мацинський]. – Пряшів : Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1979. – 228 с.
12. Хома В. Загальні тенденції літературного розвитку / В. Хома // Література чехословацьких українців. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1968. – С. 28–42.
13. Червеняк А. Поезія / А. Червеняк // Література чехословацьких українців (1945–1967). Проблеми й перспективи. – Словацьке педаг. вид-во в Братиславі. Відділ укр. літ. в Пряшеві, 1988. – С. 43–59.

Оксана Кушнір

Поэтическая палитра журнала “Дукля” (Словакия, 1953–2004)

В публикации раскрыта идейно-тематическая и жанрово-стилевая эволюция поэзии в журнале “Дукля”. Главные типологические черты поэтических произведений издания выделены в соответствии с ведущими тенденциями полувекового развития украинского литературного процесса в Чехо-Словакии.

Ключевые слова: поэзия, лирический герой, жанровое разнообразие, художественная образность, версификационная техника.

O. Kyshnir

The poetic palette of the journal “Duklja” (Slovakia, 1953–2004)

In the article thematic, stylistic and genre evolution of poetry in the Duklja magazine is analyzed. The main typological features of the poetic works of the magazine are emphasized taking into account the dominating tendencies of the half a century development of the Ukrainian literary process in Czech-Slovakia.

Key words: poetry, lyric character, genre variety, fictional imagery, versificational technique.